

Sygn. akt I Ca 154/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Joanna Składowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa P. R.

przeciwko A. R. (1) i W. R.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 4 grudnia 2012 r. sygn. akt III RC 187/11

oddala apelację.

Sygn. akt Ca 154/13

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w Łasku Powód P. R. wystąpił przeciwko pozwanym A. R. (1) i W. R. - małoletnim reprezentowanym przez przedstawicielkę ustawową A. R. (2) o obniżenie alimentów z kwot po 650 złotych do kwot po 450 złotych miesięcznie na każde z dzieci, począwszy od dnia wniesienia pozwu (22 lipca 2011 roku).

W pozwie wzajemnym z dnia 22 października 2012 roku pozwani wnieśli o oddalenie powództwa głównego i o podwyższenie alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 14 grudnia 2010 roku sygnatura akt I 1C 799/09 od P. R. na rzecz jego małoletnich dzieci A. R. (1) i W. R. z kwot po 650 złotych do kwot po 800 złotych miesięcznie, począwszy od dnia wniesienia pozwu wzajemnego oraz o zasądzenie od pozwanego wzajemnego na rzecz powodów wzajemnych kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 04 grudnia 2012r. Sąd Rejonowy oba powództwa oddalił, znosząc koszty procesu między stronami.

Orzeczenie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

W. R. urodzony (...) i A. R. (1) urodzona (...) są dziećmi P. R. i A. R. (2).

W wyroku rozwodowym z dnia 14 grudnia 2010 roku sygnatura akt I 1 C 799/09 Sąd Okręgowy w Sieradzu zasądził od P. R. na rzecz jego dzieci W. R. i A. R. (1) alimenty w kwotach po 650 złotych miesięcznie, płatne do dnia 10-ego każdego miesiąca, poczynając od dnia uprawomocnienia się wyroku. Orzeczenie uprawomocniło się w dniu 05 stycznia 2011 roku. W chwili jego wydania dzieci mieszkały z matką. W. R. miał 8 lat. Uczęszczał do szkoły podstawowej w Ł.. A. R. (1) miała 4 lata. Uczęszczała do przedszkola w Ł.. Dzieci nie chorowały przewlekle. P. R., urodzony w (...) roku prowadził działalność gospodarczą - przychodnię weterynaryjną w Ł.. Osiągnął w 2010 roku dochód (pomniejszony o składki na ubezpieczenie społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne oraz o podatek dochodowy) w kwocie 46.820, 21 złotych (średnio około 3.900 złotych miesięcznie). A. R. (2) urodzona w (...) roku pracowała jako specjalistka do spraw handlu w firmie PPHU (...) w Ł.. Ukończyła studia wyższe - germanistykę. Powód-pozwany wzajemny zabierał dzieci do siebie i robił im drobne zakupy i prezenty.

Obecnie W. R. nadal uczęszcza do tej samej szkoły, co 2 lata temu, a A. R. (1) do tego samego przedszkola. Dzieci mieszkają z matką w Z..

P. R. prowadzi przychodnię weterynaryjną. Osiągnął w 2011 roku dochód (pomniejszony o składki na ubezpieczenie społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne oraz o podatek dochodowy) w kwocie 25329,28 złotych (średnio około 2.100 złotych miesięcznie). Za miesiące lipiec-wrzesień 2012 roku uzyskał zaś dochód 12.441,65 złotych (średnio około 4.147 złotych miesięcznie). Zarobki powoda w okresie letnim są wyższe niż w okresie zimowym.

A. R. (2) nadal pracuje jako specjalistka do spraw handlu w firmie PPHU (...) w Ł. z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem netto około 2.250 złotych.

Matka małoletnich wydaje na wyżywienie siebie i dzieci, środki czystości i kosmetyki dla siebie i dzieci, ubrania dzieci, ich leczenie, zajęcia dodatkowe, podręczniki i materiały do szkoły, wyjazdy około 2000 złotych miesięcznie. W. R. uczęszcza na treningi piłki nożnej, co wiąże się z wydatkiem 30 złotych miesięcznie oraz koniecznością zakupu butów i stroju piłkarskiego. A. R. (1) uczęszcza na lekcje języka angielskiego, na zajęcia taneczne i na lekcje gry na pianinie, co wiąże się z wydatkiem około 280 złotych miesięcznie.

P. R. zmienił mieszkanie, ale wiąże się to z koniecznością spłaty kredytu zaciągniętego na remont tego mieszkania. A. R. (2) nabyła mieszkanie, ale także musi spłacać kredyt zaciągnięty na jego zakup.

P. R. i A. R. (2) zbyli działkę i podzielili się ceną sprzedaży po połowie. P. R. wydał już pieniądze ze sprzedaży. A. R. (2) ma jeszcze około 20.000 złotych.

Zgodnie z przepisem art.133 § 1 kro, rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

W przedmiotowej sprawie pozwani-powodowie wzajemni nie mają własnego majątku i dochodów, są małoletni, uczą się, a zatem obowiązek alimentacyjny obciąża ich rodziców.

Zakres obowiązku alimentacyjnego - stosownie do art. 135 § 1 kro - wyznaczają usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego. Ustawowe sformułowanie „możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązaneg” określa nie tylko zarobki i dochody z majątku rzeczywiście uzyskiwane, lecz zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana do alimentacji może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Każde z rodziców zobowiązane jest zatem świadczyć na rzecz swoich dzieci w zależności od własnych możliwości.

Wysokość alimentów należnych pozwanym-powodom wzajemnym od ich ojca ustalona została wyrokiem sądowym. Zgodnie z art. 138 kro, w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

W przedmiotowej sprawie, w ocenie Sądu Rejonowego, od daty ostatniego ustalenia alimentów należnych pozwanym-powodom wzajemnym od ich ojca nie nastąpiła istotna zmiana w zakresie usprawiedliwionych potrzeb małoletnich, ani możliwości zarobkowych i majątkowych rodziców uprawnionych. Posiadają te same kwalifikacje zawodowe. Wykonują te same zawody, pracują na tych samych stanowiskach. Dochody wykazywane przez P. R. zmalały znacząco w roku 2011 w stosunku do roku 2010, ale zdaniem Sądu Rejonowego nie pozwala to ustalić, że możliwości zarobkowe powoda-pozwanego wzajemnego uległy zmniejszeniu. Już zaświadczenie dotyczące okresu lipiec-wrzesień 2012 roku wskazuje, że przeciętny miesięczny dochód P. R. w tym okresie wynosił ponad 4.100 złotych, a więc nawet biorąc pod uwagę, że dochody z jego działalności w okresie letnim są wyższe niż w okresie zimowym, można przyjąć, że dochody te nie powinny być w 2012 roku znacząco niższe niż w roku 2010, kiedy to wynosiły około 3.900 złotych średnio miesięcznie. Ponadto przy działalności gospodarczej (usługi weterynaryjne dotyczące zwierząt domowych i gospodarskich), którą wykonuje powód-pozwany wzajemny, popyt i podaż usług nie zmienia się w sposób istotny w krótkim okresie czasu. To głównie osobiste zaangażowanie w prowadzoną działalność oraz staranne i rozważne ekonomicznie prowadzenie usług ma wpływ na końcowy wynik finansowy. P. R. w ostatnich dwóch latach nie doznał żadnych istotnych przeszkód w odpowiednim prowadzeniu swojej działalności gospodarczej. Nie sprawuje stałej pieczy nad dziećmi, która ograniczałaby w sposób istotny czas, jaki może poświęcić pracy. Matka dzieci natomiast, tak samo jak przed dwoma laty, sprawuje stałą pieczę nad dziećmi, co uniemożliwia jej podjęcie dodatkowego zatrudnienia. Zdaniem Sądu możliwości zarobkowe P. R. pozwalają mu łożyć na utrzymanie jego dzieci po 650 zł miesięcznie, czyli w sumie 1300 zł.

O kosztach postępowania pomiędzy stronami orzeczono na podstawie art.100 kpc.

Powód zaskarżył wyrok apelacją w części, w jakiej Sąd nie dokonał obniżenia alimentów do wysokości 450 zł miesięcznie na każde z dzieci. Orzeczeniu zarzucił błędne ustalenie stanu faktycznego oraz błędne wnioskowanie przyjęte w uzasadnieniu wyroku. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i ponowne rozpatrzenie sprawy.

W uzasadnieniu wskazał, iż Sąd podważa wiarygodność dokumentów, jeżeli fakt mniejszego dochodu, mimo przedstawionych dokumentów nie był wystarczającą podstawą dla przyjęcia, iż zaistniała podstawa do zmniejszenia obowiązku alimentacyjnego.

Ponadto dochód powoda w grudniu 2012 wyniósł 717 zł, ale bez opłacenia zobowiązań wobec ZUS.

Nadto Sąd popełnił błąd stwierdzając, że powód świadczy usługi weterynaryjne dotyczące zwierząt domowych i gospodarskich, ponieważ świadczy je wyłącznie dla zwierząt domowych. O ile rynek usług dla zwierząt gospodarskich jest względnie stały (plany hodowli i kontrakty na usługi weterynaryjne), to rynek usług dla zwierząt domowych jest niezwykle kapryśny. Zwierzęta domowe należą do obszaru luksusu i wszelkie mody i inne czynniki mają wpływ na jego kształt. Domniemany, czy rzeczywisty kryzys ekonomiczny znacznie ograniczył popularność posiadania zwierząt domowych oraz popularność korzystania z usług weterynaryjnych poza zabiegami koniecznymi.

Przekonanie Sądu o tym, że czynnikiem wpływającym na dochody powoda jest jego zaangażowanie w prowadzoną działalność oraz staranne i rozważne ekonomicznie prowadzenie usług nie ma żadnego oparcia w faktach, ponieważ Sąd nie wskazał na źródło swej wiedzy, np. ekspertyzę I. Lekarsko-Weterynaryjnej.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 22 maja 2013r. powód domagał się obniżenia alimentów na rzecz dzieci do kwot po 250 złotych miesięcznie.

Przedstawicielka ustawowa małoletnich pozwanych wniosła o oddalenie apelacji.

Do apelacji zostały załączone dowody z dokumentów, na podstawie których Sąd Okręgowy ustalił, iż w grudniu 2012r. powód wykazał z prowadzonej działalności gospodarczej dochód w wysokości 717,33 złotych, nie opłacając składek ZUS. W miesiącu tym posiadał zadłużenie względem (...) Sp. z o.o. w Ł. na kwotę 3.230,40 złotych a na rzecz Spółdzielni (...) w Ł. na kwotę 4.614,12 złotych i zalegał z ratą leasingową w wysokości 1171,85 złotych (zaświadczenie o dochodach – k. 135, zestawienie płatności – k. 137, oświadczenie – k. 138, upomnienie – k. 139).

Na rozprawie w dniu 22 maja 2013r. P. R. przedstawił zaś zaświadczenie, na podstawie którego ustalono, że w okresie styczeń – kwiecień 2013r. powód wykazał dochód w wysokości 6.288,38 złotych, bez uwzględnienia składek na ubezpieczenie społeczne (zaświadczenie o dochodach – k. 169).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, iż oświadczenie powoda o rozszerzeniu żądania poprzez wnioski o obniżenie alimentów do kwot po 250 złotych miesięcznie nie mogło być uznane za procesowo skuteczne, albowiem zgodnie z art. 383 kpc, w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami.

Odnosząc się do zarzutów apelacji zauważyć zaś należy, iż sprowadzają się one do kwestionowania ustalenia Sądu pierwszej instancji, że możliwości zarobkowe powoda nie uległy zmianie.

Skarżący odwołuje się w tym zakresie do wykazywanych dochodów z działalności gospodarczej, wskazując, że ich wysokość winna mieć decydujące znaczenie.

Z twierdzeniem tym zdaniem Sądu Okręgowego nie sposób się zgodzić. Rację ma Sąd Rejonowy, że w aspekcie przesłanki z art. 135 kro - „majątkowych możliwości zobowiązanego” - należy dokonać oceny nie z punktu widzenia rzeczywiście posiadanych i uzyskiwanych środków, lecz potencjalnych możliwości zobowiązanego w tym zakresie, przy uwzględnieniu należytej staranności, podejmowanych działań i zachowań.

Jak powszechnie przyjmuje się w judykaturze, osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, zwłaszcza obowiązek względem swych dzieci niezdolnych jeszcze do samodzielnego utrzymania się, powinna w pełni wykorzystywać swe siły, kwalifikacje i uzdolnienia w celu uzyskiwania dochodów niezbędnych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb osób uprawnionych do alimentacji.

Zakres obowiązku alimentacyjnego może i powinien być większy od wynikającego z faktycznych zarobków i dochodów zobowiązanego, jeśli przy pełnym i właściwym wykorzystaniu jego sił i umiejętności zarobki i dochody byłyby większe, a istniejące warunki społeczno gospodarcze i ważne przyczyny takiemu wykorzystaniu nie stoją na przeszkodzie (por. orzeczenie SN z dnia 9 stycznia 1959 r. 3 CR 212/59, OSPiKA 1960, poz. 41).

Wbrew zarzutom apelacji, nie wymaga wiadomości specjalnych ustalenie, że wynik prowadzonej działalności gospodarczej jest nie tylko efektem warunków zewnętrznych, ale przede wszystkim „osobistego zaangażowania w prowadzoną działalność oraz starannego i rozważnego ekonomicznego prowadzenia usług”. Natomiast twierdzenia powoda o spadku popularności posiadania zwierząt domowych pozostają całkowicie gołosłowne.

Należy także zaakcentować, a ten aspekt skarżący całkowicie pomija, że obowiązek alimentacyjny wobec małoletnich dzieci ma priorytetowe znaczenie. Rodzic winien dzielić się z dzieckiem najskromniejszym dochodem, nawet kosztem określonych potrzeb własnych, w razie potrzeby ograniczając je do absolutnie niezbędnego minimum. Swoje działania w sferze wydatków winien planować w taki sposób, aby nie zagrażały brakiem możliwości zaspokojenia elementarnych potrzeb uprawnionych. Także zadłużenie zobowiązanego nie może powodować ograniczenia należnych małoletnim środków utrzymania i wychowania.

Odnosząc te uwagi do sytuacji powoda, należy wskazać na takie okoliczności, jak po pierwsze zużycie środków uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości oraz powstanie zadłużenia kredytowego z tytułu remontu mieszkania.

Nie sposób również pominąć podniesionego na rozprawie apelacyjnej i potwierzonego przez powoda faktu, iż systematycznie uczęszcza na siłownię.

P. R. jest człowiekiem zdrowym, ma wyższe wykształcenie, jest lekarzem weterynarii. Te kwalifikacje w zestawieniu z jego wiekiem i doświadczeniem zawodowym, w pełni usprawiedliwiają oczekiwanie, że dochody powoda nie będą niższe od przeciętnego wynagrodzenia. Jeżeli nie pozwala na ich uzyskiwanie prowadzona działalność, zasadne jest oczekiwanie określonej zmiany poprzez np. zatrudnienie się na podstawie umowy o pracę.

W świetle powyższego w pełni zasadna jest konstatacja, że powód nie wykazał, aby spadek jego dochodów był wynikiem okoliczności od niego niezależnych, a wyższe zarobki są nieosiągalne przy właściwym wykorzystaniu potencjału P. R..

Mając to na uwadze, Sąd Okręgowy na zasadzie art. 385 kpc oddalił apelację jako bezzasadną.